Nordisk Råd

A 1737/vækst **Bilaga 23**

Fremlagt af Den Socialdemokratiske Gruppe
Behandles i Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden

Medlemsforslag om teknologirevolutionen og Norden

Forslag

Den Socialdemokratiske Gruppe foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at vurdere helhedskonsekvenserne for Nordens velfærdssamfund og den nordiske model på baggrund af de forestående samfundsændringer, der følger af teknologirevolutionen, automatisering og kunstig intelligens, og som medfører en forudsigelig reduktion og ændring af jobs. Et forslag, der vil omfatte initiativer og indsatser til at udnytte teknologirevolutionens muligheder optimalt, ønskes præsenteret senest i efteråret 2018. Målet er at sikre at befolkningen får gavn af udviklingen og samtidig gøre den nordiske models grundpiller modstandsdygtige over for de nævnte ændringer.

Baggrund

Vores samfund står over for en teknologirevolution, hvor øget automatisering og kunstig intelligens vil medføre store ændringer. Der skønnes fx, at halvdelen af alle erhverv i USA vil blive automatiseret inden for de kommende 20 år. Man kan forvente en tilsvarende udvikling i de nordiske lande.

Den nye industrirevolution adskiller sig fra de forrige revolutioner ved at den nye teknologi ikke blot erstatter muskelkraft men også til en vis grad tankekraft. Takket være kunstig intelligens besidder fx maskiner en hidtil ukendt kompetence. Et tydeligt eksempel er selvkørende biler. Den nye industrirevolution adskiller sig, fordi maskinerne nu er begyndt at lytte, tale og forstå. Maskinerne behøver ingen menneskestyring for at kunne løse komplekse og varierede opgaver og job, som i dag udføres af både akademikere og ufaglærte. Til trods for at teknologien har udviklet sig løbende, er der meget, der tyder på, at ændringer i en digital og opkoblet verden vil ske i en voldsom fart og mere omfattende, end vi har set hidtil.

Automatisering og kunstig intelligens skaber mange muligheder. Produktiviteten kan fx vokse voldsomt. Det skaber større muligheder for fx økologisk produktion og for at håndtere den klimakatastrofe, vi står overfor. Med rettidig omhu vil man også kunne forkorte lønmodtagernes arbejdstid, hvilket igen giver en mere familievenlig tilvæ-

relse, tid til livslang læring og mere fritid.

Men mulighederne indebærer også en trussel, hvis man ikke spiller sine kort rigtigt. Samtidigt med, at mange traditionelle job forsvinder, vil nye opstå. OECD vurderer, at 10 procent af nutidens job vil forsvinde i de kommende år, og at yderligere 25 procent vil forandres. Regeringerne er nødt til at forholde sig til denne virkelighed, og derfor foreslås det, at de nordiske lande indleder et samarbejde om mulige reaktioner og løsninger. Især bør man se på uddannelsens rolle i forhold til at forberede studerende til denne fremtid. Man må forsøge at opstille en prognose, der viser, hvilke job, der er størst sandsynlighed for, bliver overflødiggjort, hvilke job der fortsat vil blive udført af mennesker samt hvilke typer nye job vil bliver skabt. Endvidere bør det belyses, hvordan vi gør uddannelsessystemet i stand til at løse denne vigtige udfordring. Der bør man særligt tænke på forberedelsen til de job, der sandsynligvis fortsat vil blive udført af mennesker samt de job der kræver gode kommunikationsevner, fx inden for service, omsorg og undervisning. Desuden bør man lægge vægt på at øge computerfærdigheder og tekniske uddannelser, stimulere kreativ tænkning og styrke de traditionelle kunstuddannelser. Der bør udvikles flere aktive tilbud inden for livslang læring for at tilgodese dem, der allerede har en uddannelse, men som står overfor ændringer af deres position på grund af omlægningen af arbejdslivet.

Den nye industrirevolution kan medføre, at magten rykkes endnu længere væk fra arbejdskraften til kapitalen, at profitten fra den teknologiske udvikling bliver tilbage hos virksomhederne og deres ejere, mens befolkningens løn- og levevilkår ikke forbedres tilsvarende. Øget velstand og virksomhedernes magt bør ikke begrænse regeringernes handlerum for at sikre både økonomisk og social stabilitet.

Selv om der stadig er lang tid til, at maskiner erstatter samtlige job udført af mennesker, bør man se nøje på, hvordan man sikrer individernes forsørgelsesmuligheder, når deres arbejdsmuligheder reduceres kraftigt. Regeringerne bør endvidere finde ud af, hvordan man undgår, at skatteindtægterne reduceres med konsekvenser for velfærdssystemet. Med rettidig omhu kan alt dette opnås, men udfordringen består ikke mindst i at sikre, at uligheden ikke vokser, og at pengene dermed samles på få hænder, mens befolkningen betaler omkostningerne af den effektivisering, som teknologien medfører. Det er nødvendigt at vurdere, hvordan dette påvirker kønnenes stilling på arbejdsmarkedet og fortsat være opmærksom på, at kønnene er ligestillet. Mange lande er allerede i gang med forberedelserne, og her er de nordiske lande ikke undtaget. I Sverige[1] har regeringen oprettet et fremtidsråd, hvis opgave er at støtte og rådgive i arbejdet med en strategisk og langsigtet politikudvikling. I Norge[2] har regeringen for første gang siden 1981 udgivet en hvidbog om industripolitik. Den

[1] http://www.government.se/4981f3/contentassets/d7b68454ed83417aa913c0e2450837f8/life-long-learning-for-the-future-labour-market.pdf

[2] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-27-20162017/id2546209/sec1

handler bl.a. om, hvordan vi bør forholde os til den stigende automatisering inden for industri og erhverv, og hvordan denne påvirker arbejdsmarkedet.

Parlamentarikere og regeringer i de vestlige lande har beskæftiget sig med dette emne i de senere år. I Storbritannien[3] arbejder et parlamentarisk udvalg med den fjerde industrirevolution. Canadas[4] parlament vedtog i sommer et program om innovation og kompetence. Planen handler om, hvordan teknologiske ændringer påvirker individet og om regeringens ambition om, at Canada skal være ledende på innovationsområdet (herunder kunstig intelligens), og samtidig investere i uddannelse med henblik på at skabe job, der fører til, at middelklassen vokser.
I USA[5] udgav Det hvide Hus i 2016 under Obama en rapport om kunstig intelligens, automatisering og økonomien.

Mange forskere har beskæftiget sig med den nye teknologirevolution, og hvordan den påvirker lighed og velfærd. Dr. Erik Brynjolfsson[6] har skrevet en del om emnet, og Martin Fords bog,[7] *The Rise of the Robots,* blev i 2015 kåret til Business Book of the Year af Financial Times. Et andet eksempel er webmagasinet Social Europe[8], der har skrevet en del om emnet.

Den nye teknologirevolution vil have vidtrækkende konsekvenser, og det er særdeles vigtigt at de nordiske landes regeringer reagerer ved at værne aktivt om den nordiske models grundpiller. Ved at reagere sagligt med fokus på god økonomistyring, velfærd for alle og et velorganiseret arbejdsmarked kan Norden blive en inspiration for andre lande.

Reykjavik, den 20. september 2017

Annette Lind (S)
Erkki Tuomioja (sd)
Eva Sonidsson (S)
Gunvor Eldegard (A)
Irene Johansen (A)
Johan Andersson (S)
Jorodd Asphjell (A)
Karen J. Klint (S)
Karin Gaardsted (S)
Kjell-Idar Juvik (A)
Kåre Simensen (A)
Lennart Axelsson (S)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Odd Omland (A)
Oddný Harðardóttir (A)
Orla Hav (S)
Peter Johnsson (S)
Phia Andersson (S)
Pyry Niemi (S)
Rikard Larsson (S)
Sonja Mandt (A)
Suzanne Svensson (S)
Tony Wikström (ÅSD)

---

[3] https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmsctech/896/896.pdf

[4] http://www.budget.gc.ca/2017/docs/themes/Innovation_en.pdf

[5] http://www.budget.gc.ca/2017/docs/themes/Innovation_en.pdf

[6] https://www.ted.com/talks/erik_brynjolfsson_the_key_to_growth_race_em_with_em_the_machines

[7] https://www.socialeurope.eu/the-rise-of-the-robots-2

[8] https://www.socialeurope.eu/impact-digital-revolution-work-inequality